

C. R. Dravno Odvjetništvo u Šibeniku
I. L. Procura di Stato in Sebenico
Št. 38. 31/4 904 sat 9¹/₂ poja pod
Per. 11. 11. 1904 ora m.

Br. 38. Nadp.

Šibenik, 21. studenoga 1907.

"JURADAK"
"SIBENIK"
NAUČNI ODJEK

God. I.

Esempj. Rubr. Alleg.

Kremenjak

Politički list za interese grada Šibenika i okolnih sela.

Kremenjak izlazi svaki Četvrtak. Pretplatna cijena na godinu 3 Krune. Na po godine Kruna 1.50 para. Pretplate i pisma šalju se uredništvu
Rukopisi se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju. **Pojedini broj 4 pare (2 novč.)**

Budimo lealni i pošteni.

Kako već na drugom mjestu kažemo, pisanje našeg lista doprinijelo je da se neke bar nepodopštine odstrane iz škola kod sv. Frane i da se odlučilo odijeliti pučku školu žensku od muške.

Ova okolnost je dokazom, da je bilo sve istina ili ćemo reći manje, da je bar bila mnoga istina u pisanju našeg lista. I to istina takova, koja je priuđila nadležnu vlast da providi sve, što je trebalo. Da u pisanju našeg lista istine nije bilo, nadležna školska vlast nebi bila našla shodnim da išta u tom pravcu preduzme i stvari u pučkoj školi kod sv. Frane, bile bi ostale i dalje kako su i bile.

Nego ove retke pišemo rad nečeg drugoga.

U listu mjesne općine neko je htio — velimo neko, jer nevjerujemo da je to pošlo iz uredništva — da pisanje našeg lista izvrati i prikaže u sasma krivoim svjetlu, da lukavim izvlačanjem i hinjenim gestama indignacije zatrpa i skrije pred očima svojih štioča pravu i dobromišljenju namjeru pisanja našeg lista te, da izvještaćenom tobožnjom obranom napadnutih il uvrijedjenih svrati il namjeru il uopće pisanje našeg lista na sasma drugo polje. Toj vještoj i lukavo zasnovanoj igri nijesmo nasjeli — bila nam je previše očita i vidna.

Čim je naš list počeo upirati prstom u neurednosti i nepodopštine u rečenoj školi, te čim su uslijed toga — što samo od sebe dolazi — neka odgovorna gospoda osjetila svoju odgovornost i težinu ujezinu, obazriješe se brže bolje na sve strane, gdje da nadju pomoći i zaštitu i nadjoše je kod — „Hrv. Rieči“. Hotice il nehotice organ mjesne općine počeo je braniti, što se obraniti nije moglo, te je za nekoliko dana izgledao kao da je vlastitim organom c. k. šk. nadzornika Sinčića i njegovih slika i prilika.

Vještom i lukavom manevrom odmah se je u tom listu nabacilo, da mi svojim pisanjem o školi hoćemo samo da diramo nekakove „mjesne čimbenike“ i onda je svom snagom počeo od nas braniti te „mjesne čimbenike“. Lukavo u istinu, al prva puška neupalila. Na to zaredašte druge iukavo smisljene *finte* i stadoše vikati, da napadamo i vrijedjamo učitelje i uzeše braniti učitelje; da djecu prikazujemo nemoralnom te izvještaćenom indignacijom uzeše u obranu pred nama i djecu i navališe na pisanje našeg lista onim srestvima i s onih strana, kamo su mišljeli i željeli povući i navratiti nas i naše pisanje. To jest, da se mi s nekim pokoljemo na drugom polju, a da školsko ostavimo u božjem miru.

Al mi smo dobro poznavali Sinčiće i njegove slike i prilike i — ostasmo samo kod škola. Ostasmo i uspješno. Lukavi Braćanin mislio je potegnuti nas kao konopom Mrduju, al — konop puče... a škole se odijeliše.

Što ova lukavost i gruba intriga nije uspjela i do-

vela „mjesne čimbenike“, „uvrijedjeno učiteljsko osoblje“ itd. do konflikta s nama, zasluga je naša i naše razboritosti. I ove retke uprav pišemo za to, da upozorimo glavnije faktore, koji se kupe oko „Hrv. Rieči“, da ne dozvole, da njihov organ bude opet nasamaren od kojekakvih nemirisavih štrebera i društvenih krtica i da nikad više nepane do neumjesnih i *neopravđanih* osobnosti.

Mi ćemo o školama još pisati, doklegod nebude sve u potpunom redu, j r, premda odobravamo ono što se učinilo, ipak nijesmo i nemožemo biti posve zadovoljni. A, bude li se ko htio da osvrne na naše pisanje, slobodno mu, samo nek to čini pošteno i lealno.

Roditeljski glas je ipak bio uslišan!

Drago nam je ovdje zabilježiti, da je pisanje nekih uglednih roditelja u našem listu i ujedno odlučni glas svega rodoljubnog građanstva bio uslišan u pitanju škola kod sv. Frane. Saznajemo, naime — a i sama „Hrv. Rieč“, koja se bila u početku nezazložito na nas okosila, i ona donosi vijest — da se je mjesna školska vlast sporazumjela sa starešinstvom samostana sv. Frane te je odlučeno smjestiti žensku pučku školu za grad u nova pomješća, gdje će biti donekle odijeljena i škola i sve potrebito za djecu.

Premda nijesmo, niti možemo biti sasma zadovoljni ni s naumljenom odlukom, — kao kad je njome odalečeno sada samo ono, što je moglo štetno uplivati na dječinji moral, a zdravstvena strana ostala kao i prije — ipak moramo priznati, da se je bar školska vlast makla, odazvala se glasu roditeljskom u našem listu i odalečila bar jednu sramotu, kiju građanstvo nije ni moglo ni smjelo dopustiti ni trpili, ako mu i mrve leži na srcu budućnost mladnjeg narastaja.

Dakako, mi ćutimo zadovoljstvo, al nemožemo kriti ni osjećaj priznanja, što se u nama i u svem građanstvu budi prema onome il onima, koji se pobrinuše, da ta grdna sramota iščezne iz naših škola.

I da bude se trizmeno prosudio i razumio glas roditeljski u našem listu, stalno, da se nebi bilo došlo ni do kakvih konfliktata, niti do onako grubih napadaja u „Hrv. Rieči“, a do napadaja u „Narodnom Listu“ i do njegovog poštenog i čučinskog dopisnika držimo koliko i do onog što se kupi na hrpu.

Samo ćemo bez prigovora ispraviti „Hrv. Rieč“ time, da nam je poznato, da je poslije pisanja našeg lista zadnjih 8. dana prošlog mjeseca bilo najprije odlučeno, da se popravi dosadanji zahod i opskrbi ga se jakim rezervoarom vode, a poslije se i ta odluka batalila kao nezgodna a odlučilo se urediti za ženskice školu i ostalo posebito.

Osim toga što imamo zadovoljstvo, da je to naš list isposlovao, dragi nam je to i za to, što nam je

sada time priušteno, da neiznosimo u štampu neke stvari vrlo malo lijepa, a koje su mogle kome u zao čas doći.

Na koncu nek uredništvo „Hrv. Rieči“ i iz ovoga erpi nauk i nek bude oprezno pred nekim smutljiveima, koji, dok slatko govore, otrovno lažu i radi svoje koristi lagumaju gradski mir. — Sapienti sat.

Hirišimski jadi.

(Dopis iz zemlje Hirišimi).

Proteklo je 30. godina otkako je nevoljna Hirišima pod nesnosnim jarmom. Doživjela je za ovo doba mnogo crnih uspomena, koje su ispunjene neizmernom tugom.

Hajde pomožimo jednim letom historičaru, kome će u dio pasti ta teška zadaća, da opiše ovo doba, koje će pokoljenje prokliniti i sa užasom spominjati. Najprije su se smaknjivali ponajbolji Hirišimci. Glavu daše, al krajnu ne daše; ovi ljudi su predvigli propast svoje domovine, čim došljaci i jabandžije kroče u nju. Od tog crnog doba počinju obetanja Hirišimcima s jedne strane a s druge zulumi i progonstva. Ponajbolji sinovi bjehu protjerani u surgun. Hirišimski Dalaj Lama izmislio je još veću pakost, kad je zabranio povratak „nedozvoljenim iseljenicima“, a dao se u potjeru za buntovnicima koji teže preko granice.

Potom počeše se stvarati sitni uzroci, — da im se i babe smiju — kako bi se pomoću ovih proizvelo što većih posljedica.

Prosto puškaranje, ili mala hajka, proizvela bi darmar po hirišimskom sandžaku i zatalasala svom Evropom! Hirišimci se bune: penjite ih na vješala tanka!

Svirke i muzike podgrijavili su srca vitezova bez junačkog međana, koji bi pod oblakom strijeljali nevinog goluba. Hirišimci su mirni i zadovoljni kod ovake zavabe, — govorio je Dalaj Lama, zahtijevajući, da mu se sva Evropa divi zbog takog uspjeha!

Megutim Hirišima je po malo srljala u propast kako nacionalno, tako i ekonomno. Unakrst cijele zemlje prosuše se halapljive jabandžije. Oni gdje stupiše sve poharaše. Šume isjekoše, gradove opustješe trijebeć mu domaći elemenat prinugajući ga da seli.

Kada su već dodijala nezadovoljstva, a pojačao otpor narodni, u sretnom času, nestade sa zemlje Dalaj Lame.

Njegov nasljednik na žalost pogje stopama svoga predčasnika. Pače, što ne učini barbar, naknadi barbara. Pod njegovom vladavinom izmišljaju se probisvjetske smicalice. Optužuju se vigeniji i omiljelji sinovi hirišimski. Svjedoče obično naj pokvareniji ljudi, a tuže oni, koji nad mrtvacima istragu vode, a bljuju od jedu, kada čitaju patriotske hirišimske novine.

Danas se u bijednoj Hirišimi odigrava dirljiv prizor. *Otdžbina, Omladina, Narod*, sve se bori za demokratisanje tužne otadžbine. Ali svi ovi, pa još drugi leže zbog svoga patriotizma danas u tamnici. Na jednoj strani divna kita odabranih i odvažnih ljudi, koji sa prezironom primaju kaznu i oblače rabijaške haljine; na drugoj Dalaj Lama sa skutonošima i izmećarima.

Ko će pobijediti? Pouzdano odgovaramo: Pobijediće onaj, koji bez golema jada ovako trpi za svoju domovinu!

A Dalaj Lama neka čuje samotnjakovu poruku i prouči je, ako je srca u njemu:

Grjehota je da sloboda,
Sindžirom se psećim veže;
I da glava junakova
Motikom se tupom reže.

Momčilo.

Jedno zanimivo proklestvo.

Tršćanski biskup Nagl, glasoviti neprijatelj našeg naroda i svega, što slavenskim duhom diše, razasao je svećenstvu svoje biskupije okružnicu, kojom on (vrijedni Božji ugodnik i Isusov namjesnik) nad listom „Edinost“ proglašuje **proklestvo radi pisanja o glagoljici**. Svi svećenici moraju vratiti taj list, a čitati ga smiju samo — dozvolom biskupa, ovog vrijednog, poštenog i pravog kršćanina i biskupa.

Sad i slijepci mogu vidjeti kakvim je duhovnim pastirima povjeren naš narod; kako ovi pastiri lube njega i njegov jezik i njegove svetinje; kako je u njihovim srcima samo žuć i mržnja, pak mjesto djela milosrdja i ljubavi, kako je naš Isus-Hrist učio, bacaju na glave svojih ovčica — proklestvo. A zašto? — jer ljubimo svoj materinski jezik.

Nego dandanas ovakova proklestva vrijediće i prudiće uprav onoliko, koliko i blagoslovjena vodica pok. Don Ante Katića u Spljetu, koju je, kako čujemo, on jedno doba prodavao spljetskim težacima proti peronospori.

Vi, gospodo Nagli i ostala družbo, proklinjite slobodno! Proklinjite, a mi ćemo još više ljubi i jezik naših otaca i naših matera, naših Pradjedova i naših dragih Prababa i slijedićemo, bez obzira na vas, uzvišeni naši božanskog Isusa-Hrista, koji je svim kršćanim i poštenim i ljubavlju zadojenim dušama — osim Nagla i njemu sličnih — doviknuo: *Svi jezici svijeta, neka slave Gospoda!*

Na ovakom „preklestru“ mi „Edinosti“ čestitamo; što više — mi joj zavidimo.

Iz pašaluka ck. nadzornika Sinčića. *)

Primamo od zanimanih krugova slijedeću izjavu:

„Učiteljsko društvo za Šibenik i školski kotar Šibenski“, objelodanio je dne 7. t. m. presjednu izjavu, kojom se bez povoda društvo stavlja u stranačke razmirice i tim gubi onu važnost i ugled, koju kao čisto kulturno i stališko društvo ima pred publikom.

Uprava pak društva nije se sjetila svojih vanjskih članova, već je svoju samovolju ograničila na učiteljski zbor u Šibeniku, koji je tek jedna frakcija čitavog kotara Šibenskoga. Zalazeći u ovakovo pitanje, uprava je morala svakako biti ozbiljnija i nepristranija, te kad je htjela prosjedovati, morala je prije ispitati sve okolnosti te, na ozbiljan način, kad bi se konstatovale kakove uvrijede učiteljskom zboru u listu „Kremenjaku“, protiv istog izjaviti svoje negodovanje.

Nego, uprava je obilaznim načinom sve to mimošla, te se nije htjela osvrnuti na predlog člana uprave kolege gosp. Petranovića, koji je predlagao, da se u tu svrhu izabere mješovita komisija od tri zastupnika učiteljskog društva i dva uredništva „Kremenjaka“, koji će ispitati, postoje li kakve uvrijede i prema tome izreći svoj sud.

Pošto je ovaj način bio veoma podesan da se konstatuje prava istina, bez da se ičija stranačka ni stališka osjetljivost povrijedi, to je uprava društva odbijanjem pokazala da joj je više do stranačkih razmirica nego li do ugleda društva.

Prema tome učiteljsvo neodvisno kako Šibenika, tako i školskog kotara Šibenskog, ne može nipošto da bude suglasno sa onakovom prosjednom izjavom, koju je učiteljsko društvo objelodanilo.

Za to se ograguje za svaku eventualnost i posljedice, koje bi zbog takovog nepromišljenog čina od strane Učiteljskog Društva mogle da nastanu. *Nekoliko učitelja.*

*) Prenosimo ovo iz Spljetske „Slobode“.

RAZNE VIJESTI.

Govor d.ra T. G. Masaryka već je gotov, lijepo uvezan i predan je već na raspačavanje. Vruće ga preporučujemo svima, koji žele upoznati se s zdravim mislima u ovom današnjem metežu i općoj političkoj dizorijentaciji. Osobito ga preporučamo mladosti svih škola i pučkim učiteljima, da se i ovi zadnji nastoje upoznati sa mislima vodje českog učiteljstva, koje, možemo bez straha reći, mahom prianja uz ovoga velikog českog i slavenskog naučnika.

Govor je izšao kao prvi broj „Knjižnice Kremnjaka“, a za njime će zarediti drugi brojevi redom zdravog i korisnog štiva. Nije se moglo ni bolje ni zgodnije započeti ustanovljenu knjižnicu, nego li izdanjem ovakog krasnog programnog govora ovog čuvenog socijologa čije se ime spominje preko svega kulturnog svijeta na kontinentu i preko mora i oceana; ovog velikog Čeha i Slavljanina, o kome se s pravom i s ponosom može reći, da je odgoditelj mladnjeg naraštaja hrvatskog i srpskog i da je, tako rekući, naš duševni vodja kulturno-politički. Time mi u tom pogledu označujemo i naše stanovište i odavamo ujednu dužnu poštu ovom vodji slobodne i napredne česke inteligencije.

Knjižici je cijena samo 20. helera te se može dobiti kod uredništva, kod tiskare, kod knjižare Ivan Rude i dućanu Šime Bianchi u Šibeniku. A van Šibenika kod glavnih knjižara.

Preporučujemo na koncu, pomno čitanje govora i opetovanje glavnijih misli programnih, ako se ko želi okoristiti, a ne čitati ga rad puke zabave.

Andro Mitrović, bivši učitelj našeg „Kola“, koji se svedj spominje nas i našeg društva, a mi svi njega, komponovao je operu „San Crnogorke“. Osim hebrejskih melodija i drugih manjih radja, ovo je prvo veće djelo i prva opera njegova. što mi znamo. Svoju operu poslao je češkom kazalištu — Narodnom divadlu — u Prag, da tu bude prvi put davana. Libretto je napisao poznati glumac u Zagrebu Miša Dimitrijević, te ga hvalje, da je pisan krasnim jezikom. Sadržaj je alegoričan, a glavna ideja je, kako Majka Slavija dava snagu i moć Crnogore, da oslobođi svoj narod, a u tome Majku Slaviju pomažu sve slavenske vile o osobito vila Srpskina i vila Hrvatica.

Naš Mitrović iznio je svoju radnju pred skupom umjetnika u Zagrebu i njihov sud je bio dobar i povolian. Osobito su hvaljena neka mjestu u operi, među njima jedna originalna turska pjesma i ženski hor: „Slava ti majko Slavijo.“

Mi se od sreća radujemo našem gosparu Andri, našem nezaboravnom drugu i učitelju, koji je i našem društvu ostavio jednu krasnu uspomenu svoje kompozitorske vještine i topline osjećaja u „Molitvi Kola“. — Gosparu Andro, sretno i nesustaj! Jedan „Kolaš“.

Preskakanja na sudu. Pišu nam, da je neki vrijedni hrvat Tocilj nazad mjesec dana postao višim kanclerjskim sudskim oficijalom, preskočivši svojih ništa manje neg 20. kolega. Tako je ovaj isti virtuozni skakavac pred koju godinu preskočio 46. svojih kolega. — Pri ovom čudnom skakanju, kažu, da ga je pomagao g. Ziliotto. A bude li ovakim skokom dalje skakao, a imao kumova i kolača, lako da postane i presjednikom i arhiepiskupom. — Još nam pišu, da se u prosincu čekaju nova skakanja. Tako će u našoj Dalmaciji, u kojoj po statistici danas imade najviše magaradi, odsle biti najviše i skakavaca. A dade li Bog, pa ovako uznapredujemo u volima, ovcama i kozama, u opće u rogatoj

marvi velikog i malog zuba, imaćemo svakih beštija a zla se nećemo bojati.

Braćo Hrvati, Srbi i Slovenci, preplaćujte se na list „Edinost“ u Trstu, zato, što je od jednoga biskupa Nagla prokleta, a od svega našeg naroda, gdje Hrvat, Srbin i Slovenac žive, blagoslovljena, — stoput blagoslovljena. Bog ljubavi i milosrdja blagosloviće nas i „Edinost“ i našu ljubav za naš mili jezik.

Jedan zanimiv i čudan san. Kazuje nam prijatelj, da je ovih dana snio čudan san. U snu je vidio pakao i sve njegove strahote i muke, a u dnu dna, na najstrahotnijem mjestu, da je video veliki skup osudjenih neštrtnika u groznim mukama, a poviše njih da stoji pisano: „Neprijatelji glagoljice“, Jedan među njima da drži u rukama list „Edinost“ i uvijek je štije; a kako jednu proštije, stvore se pred njim dvije nove. Nad njim da stoji pisano: Ti ćeš dok bude svijeta i vijeka morati još za kaznu čitati „Edinost“. Jer je kazano: „Ljubite!“ a nije kazano: „proklinitate!“

Upiremo prstom, kako i u zadnjoj „Hrv. Rieči“ br. 186. bada se i ucka samo da se izazove strastvena osobna polemika. Do koga je, nek šibicom ošine po prstima dotično razuzdanče. Želimo mir, a mir je osobito koristan i potrebit onima, koji upravljaju. Ako ga želimo mi, tim više morate tamo vi. Mislimo, da govorimo lijepo i pošteno.

Učitelji i žandari u Bosni. Bosna ima sad 239 narodnih škola sa 586 učitelja, ali zato 266 žandarskih postaja sa 2300 žandara. Za njih se potrošilo g. 1906 ravnih 3,755,200 Kruna, dok je za učitelje trebalo svega 641.270 K.

Vidi se dakle da se na žandara, kao nosioca kulture polaze veća važnost nego za učitelja. Ovi brojevi dosta jasno govore.

Berba grožđja u Italiji. U ovoj godini bila je berba grožđja u Italiji svuda obilata i odlične kakvoće, jer je loza ove godine bila očuvana od bolesti, izuzimajući nekoliko lakših oštetu od kriptogamije. Na nekoliko mjesta grad je unio jedan dio berbe. Ali ovo ništa ne utiče, da se približno cijeni, da će Italija ove godine imati berbu odličnog grožđja za jednu trećinu više od prošle godine, koja je bila nepovoljna. Prema listu „Giornale Vinicolo“ misle da će berba grožđja donijeti Italiji u ovoj godini 42 milijuna hektolitara vina.

Javljam niz učiteljski kotar nadz. Sinčića na znanje svim učiteljima prije Božića lijepu vijest, da je g. Dinko Sirovica, intervistiran od urednika „Hrv. Rieči“, ovome kazao, da njega (Dinka Sirovicu) dok je bio učiteljem, nadzornik Sinčić nije nikad progonio.

Bravo Janko! Živio Sinčić!

Sinčića dosada držahu vukom u ovčoj koži; Sinčića odsada valja držati janjetom u vučoj koži.

Sodišnja proizvodnja vina u Evropi je 153.866.000 hektolisara. — Francuzka proizvodi 67.353.000; Italija 32.940.000; Španija 28.000.000; Austr.-Ug. 7.156.000; Portugalska 3.800.000; Grčka 1.665.000; Njemačka 1.635.000; Švajcarska 1.356.000; Rumunija 1.040.000; Srbija 800.000.

Najveću gotovinu na svijetu ima francuzka banka: Banque de France. Ona je iznosila prije nekoliko dana 2.813.082.540 franaka. To je rekord, koji dosad nije ni jedna banka imala na svijetu. Kad uzmemo u račun da jedan kilogram nekovanih zlatnog novca vrijedi 3100 franaka onda gotovina banke prestavlja težinu od 307.446 kilograma. Da bi se ova ogromna težina mogla prenijeti

nužno je imati dva željeznička voza od 90 vagona, i da svaki vagon nosi punu težinu od 10.000 kilograma, i 91 vagon 7.446 kilograma. Svaki bi vagon prestavljaо vrijednost od 31.000.000 franaka.

Gotovina može se smjestiti u kacu od 556 kilograma a prestavlja prostor od 50 kubičnih metara; da- kle jednu sobu od 2 metra visine i 5 metara dužine. — Gotovina od 2.813.082.540 franaka iznosi 140.654.127 napoleona po 20 franaka koji kad bi se poredali po svojoj dužini zauzeli bi pravac od 2.953.336 metara ili bolje blizu 3000 kilometara.

Našla se je stara Preradovićeva pjesma, štampana u rukopisu. Prva kitica, čitljiva, glasi:

„Oj, pjesniče nesretniče,
suh si listak ti na gori,
koj od sunca općinskoga
nesazrije neg izgori.“

Bivši pjesnici u velike cijene dan danas tu pjesmu. Jedna druga kitica glasi:

„Ti nemoxeš više pružit,
tvoja krlia sagorjela
a duša ti suze ljuc
uz općinski vrutak sjela.“

Sapun se je spravljao još za vrijeme Plinija u prvoj polovici prvog vijeka. Pri iskopinam Pompeja otkrivena je potpuna tvornica sapuna. — U Englezkoj počeo se praviti sapun god. 1524.

Najstariji poznati riječnik na svijetu je onaj kinесkog jezika, sastavljen od Po-ou-she koji je živio 1000 god. pr. Isusa.

Staklena soba. Jedna od najčudnovatijih posebina kralja Sijama jeste podvodna soba, koja se nalazi u kraljskim perivojima. Soba je sagradjena od stakla raznih boja. Kralj udje u nju kad vlada velika ljetna vrućina i pomoću mehanizma soba može saći do dna jezera, odnosno dignut se na površinu. U toj sobi kralj sa svojim dostojanstvenicima uživajući lijepi hlad razgovara se, igra i pod vodom riješava dvorske posle.

Kad je Toma Moro, po nalogu Engleskog kralja Enrika VIII, bio zatvoren u tammici, guverner tvrdjave uvijek ga je zvao k sebi na ručak zajedno sa ostalim vidjenijim zatvorenicima. — Jednog dana kad su sjeli za stol, guverner se poče izvinjavati što nije ručak kao i ostalih dana obilat, s toga da se zadovolje s onim što ima na stolu. Vrlo dobro, reče Moro, i ako ko od nas nebude zadovoljan, vi ga odma izbacite na polje, jer taj nije dostojan ovog mjesta.

Jabuka. Njeki engleski liječnik čuo je da drugi hvali jabuku i nju cijeni kao najdravije voće. A u koji će red, upita ga liječnik, postaviti kapulu? Jeste li vi nju ikada upotrebljavali? Znajte da jedna kapula vrijedi za 12 jabuka. Jeste li vi poznali čovjeka koji jede kapulu a koji bi teško probavljao? Takav čovjek ne žive, jer je kapula, to toli mrsko voće, najbolji lijek za probavu, drži u redu jetra, bistri moždane, izazivlje san, pomladjiva starce, a mladje jača i bodri na radju, ona je pravi blagoslov.

Vrijednost dragulja perzijskog cara procijenjena je za 250 milijuna Kruna. Na starinskoj kruni perzijskog carstva nalazi se rubin velik kao kokošje jaje. Pás, što ga šah perzijski nosi pri svečanim prigodama, procijenjen je preko 100.000 Kruna. Na jednoj posudi medju ostatim draguljima i djamantima nalazi se zmerald tako velik, da su na njemu upisani neizbrojivi naslovi šaha.

Sablja sa koricom pokrivenom djamantima vrijedi preko 100.000 Kruna. Znamenit je komad jantara od 1 četvornog metra, o kom se veli da je pao za vrijeme Muhameda.

Pseće meso u Njemačkoj. Prema službenoj statistici carevine Njemačke za 1902 godinu pojeli su njemci 2809 pasa, u oskudici drugog mesa. Od kako je stupila u život nova opšta carinska tarifa i njihova agrarna politika, potrošnja psećeg mesa još je jače porasla. Tako u gradu Desavi u prošloj godini jedna pseća klaonica samo za tri mjeseca potrošila je 1372 psa. Ovo sve zbog skupoće govednjeg i drugog mesa, koje Nijemci visokom carinom i svojom zabranom uvoza sa strane sprečavaju da se uvozi u zemlju. Kad pojedu pse precice sigurno na parcove, blagodareći svojim „pametnim“ agrarcima.

Palančanka u prijestonici. Jedna nevjesta iz Palanke, koja nikad nije bila u pozorištu, kad je pošla prvi put na pretstavu, stade svoje džepove puniti hljevom, siron i slatkisima, a u ruku uze jednu flašu vina.

Ženo, za Boga! Šta ćeš s tim? Upita zaprepašćeni muž. — Kak ſta ēu? — primjeti žena — zar niješ video na pozorišnoj listi, da između treće i četvrtočina, prolaze dva dana? Pa nećemo valjda za to vrijeme gladovati?

Našla slika priliku. „Narodni List“, organ Don Jure Bjankina, popa rimokatoličkog, zastupnika našeg jednog naroda, donosi tu skoro ovu ljudsku i skladnu vijest iz Šibenika i prenosimo ju doslovce:

„Pišu nam iz Šibenika: Otrovnji mjestni listić „Kremenjak“ ljuti se, što smo u dva navratka uzeli u obranu javni moral, vjeru i učiteljski stališ. Mi ga u velike sažaljevamo, što mu ne možemo pomoći. jer, kako sam zadnji broj jasno govori, on se nalazi još u zahodima, kod škola Sv. Frane, a kad obadje redom sve zahoda školâ u gradu, kako je i obećao, i tad podje pod slap Krke ovog pramaljeća i dobro se izpere od smrada, što je na sebe navukao i što će ga još navuci, bez ičije krivice, tad ćemo se tek moći s njime baviti. Sad ne možemo, jer zaudara.“

Učiteljsko društvo Šibenika objelodanilo je izjavu, kojom prosvjeđuje proti pisanju „Kremenjaka“ o pučkim školama u Šibeniku i s prezirom odbija sve one nizke insinuacije proti učiteljskom osoblju.“

Ovo donosimo da naši Kremenjaci i ostali štoci vide, Šta popovski organ prima i nek vide kakav je ovo svećenik skladan i Bogu ugodan; neka vide Šta piše jedan učitelj pučkih škola, poznat još iz doba čućina, modre galice i 13. mašina za polivanje. (Vidi „Hrv. Kr.“ godine? b-rojevi ???...). I školska vlast nam šalje, da nam uče djecu jedan Šime Pjerotić, jedan Vice Belamaric i.....

Poruke Uredništva.

Anonimnom dopisniku, koji nam piše o nekoj aferi sa blagajnom u P. Š. i o nekakovu vitezu turobnog lica i nestalnih očiju V. B., poručujemo, da ništa, što nam anonimno stigne, netiskamo, već u koš bacamo. Imate li što iznijeti i istinita, kažite jasno, da razumijemo, Šta ćemo se radi i kažite nam svoje ime, da znamo s kim imamo posla, a uredništvo će znati držati vaše ime tajnim kao i ostalih dopisnika. Inače vas moramo držati čovjekom slijapišćem, koji u mraku leti, u mraku lovi. A mi s ljudim slijapišćem neželimo posla.

To jednoma za sviju.

* Serhatlija — Bosna. Primili smo, ali kasno za ovaj broj jer ga moramo stampati dan prije radi sveca. Naš i vaš prijatelj smije se na podvige mostarskog Pekmez-efendije. Poznate su njegove puštolovine po Dalmaciji. Ne dajte se. Mahsus selam!